

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 6 kap. i aktiebolagslagen och 2 § i handelskammarlagen

Till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 6 kap. i aktiebolagslagen och 2 § i handelskammarlagen (RP 60/2024 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Satu Pentikäinen, justitieministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Janne Salminen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- biträdande professor Anu Mutanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att aktiebolagslagen och handelskammarlagen ändras.

Lagarna avses träda i kraft den 28 december 2024.

I propositionen ingår ett avsnitt om förhållandet till grundlagen och lagstiftningsordningen. Regeringen anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Regeringen föreslår att aktiebolagslagen och handelskammarlagen ändras. Avsikten är att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöterna i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder.

Utlåtande GrUU 33/2024 rd

(2) Lagarna avses träda i kraft den 28 december 2024. Avsikten är dock att 6 kap. 9 b § i aktiebolagslagen om börsbolags skyldighet att på begäran lämna uppgifter ska träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

(3) Enligt 79 § 3 mom. i grundlagen ska det framgå av en lag när den träder i kraft. Av särskilda skäl kan det anges i en lag att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms genom förordning. Det kan vara fråga om särskilda skäl exempelvis om de olika delarna av ett större lagstiftningskomplex ska träda i kraft vid samma tidpunkt och då det när lagen stiftas ännu inte är möjligt eller ändamålsenligt att fastställa tidpunkten (RP 1/1998 rd, s. 130—131, se också GrUU 44/2018 rd, s. 4, och GrUU 7/2005 rd, s. 11/II). I sin praxis har grundlagsutskottet ansett att också en koppling av ikraftträdandetidpunkten till Finlands internationella förpliktelser eller exempelvis EU-lagstiftning utgör ett sådant särskilt skäl (se t.ex. GrUU 36/2010 rd, s. 3/I, GrUU 21/2007 rd, s. 2/II, och GrUU 46/2006 rd, s. 3/II).

(4) I propositionen (s. 38) motiveras ikraftträdandebestämmelsen i 6 kap. 9 b § i aktiebolagslagen bland annat med att de föreslagna bestämmelserna är avsedda för det nationella genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning. De skyldigheter enligt direktivet som anknyter till 9 b § ska sättas i kraft inom sex månader från det att förutsättningarna för undantag inte längre uppfylls. I praktiken innebär detta enligt propositionsmotiven att de aktörer som lagen förpliktar ska anpassa sin verksamhet till uppfyllandet av de nya skyldigheterna vid rekrytering inom motsvarande tidtabell. Med tanke på den tid som normalt behövs för att stifta en lag kan enligt motiven sex månader anses vara en alltför kort tidsperiod, om det ska reserveras skälig tid också för att de aktörer som lagen förpliktar ska ha tid att förbereda sig på att bestämmelsen i lagen träder i kraft. Sättande i kraft av lagen genom förordning säkerställer att den tid som behövs för en skälig förberedelse räcker till.

(5) Grundlagsutskottet har exempelvis inte ansett att orsaker som gäller tidsplanerna för administrativa åtgärder av typen ibruktagande av datasystem inte uppfyller kravet på särskilda skäl i grundlagens 79 § 3 mom. Föranstaltningar av detta slag hör till det normala lagstiftningsarbetet, och den behövliga tiden kan reserveras när beslut fattas om ikraftträdandet i samband med stadfästelsen av lagen (GrUU 3/2019 rd, s. 3, GrUU 4/2014 rd, s. 5, och GrUU 7/2005 rd, s. 11). Utskottet har inte heller ansett det vara ett särskilt skäl att ikraftträdandet av finsk lagstiftning i sak skulle vara beroende av utvecklingen på marknaden för tobaksprodukter i en annan stat (GrUU 5/2009 rd, s. 4).

(6) Grundlagsutskottet anser att motiveringen till ikraftträdandebestämmelsen i 6 kap. 9 b § i aktiebolagslagen inte är lämplig med avseende på 79 § 3 mom. i grundlagen. Det är därför inte möjligt att på så öppna grunder låta bestämmelser om tidpunkten för ikraftträdandet vara beroende av en förordning av statsrådet, utan ikraftträdandebestämmelsen i förslaget till ändring av aktiebolagslagen måste ses över. Det är ett villkor för att lagförslag 1 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

Utlåtande GrUU 33/2024 rd

att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men lagförslag 1 bara om utskottets konstitutionella anmärkning till dess ikraftträdandebestämmelse beaktas på behörigt sätt.

Helsingfors 19.9.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Vestman saml
vice ordförande Vilhelm Junnila saf
medlem Fatim Diarra gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Teemu Keskisarja saf
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Jarmo Lindberg saml
medlem Mats Löfström sv
medlem Mira Nieminen saf
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Karoliina Partanen saml
medlem Paula Werning sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Liisa Vanhala.